

Studencko-doktorancka konferencja naukowa
„Język – Teatr – Literatura XV: Od **słowa** do
słowa”

Materiały z ogólnopolskiej interdyscyplinarnej konferencji naukowej

(Częstochowa, 11.06.2024)

Instytut Językoznawstwa i Instytut Literaturoznawstwa

Wydziału Humanistycznego

oraz

Szkoła Doktorska

Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie

Częstochowa 2024

Uniwersytet
Jana Długosza
w Częstochowie

Spis treści

Wprowadzenie	6
Paulina KAJDANOWICZ	7
Tworzenie scenariusza teatralnego metodą verbatim – przykład realizacji.....	7
Lena GŁOGOWSKA	8
Kryzys wartości w teatrze współczesnym	8
Joanna KRÓLIKOWSKA	9
Życie teatralne lat dziewięćdziesiątych w słowach i rysunkach – felietony teatralne Jana Polewki	9
Grzegorz ZYZIK	10
Żonglerka jako opowieść i doświadczenie	10
Barbara LEMPA	11
Przetłumaczalność dziecięcej literatury niemieckiej na język polski.....	11
Kamila SYGNET	12
Granice przekładu intersemiotycznego na przykładzie “Drzwi Percepcji” Aldousa Huxleya	12
Klaudia CIEŚLAK	13
Przekład utworów muzycznych – rutyna, czy może sztuka?	13
Bartosz GŁOWACKI	14
Różnice w kreowaniu wizerunku bohatera w przekładach „Jerozolimy wyzwolonej” Piotra Kochanowskiego i Ludwika Kamińskiego	14
Arleta LIZOŃ-KLAMA	15
Intertekstualność w tekstach piosenek zespołu Rażeni Piorunem.....	15
Anna BERGIEL	16
Motywy muzyczne w twórczości poetyckiej Czesława Miłosza – wybrane zagadnienia ...	16
Barbara PIOTROWSKA	17
W teatrze piosenki Marka Grechuty	17
Magdalena TUREK	18
Czy Kmicic paktował z diabłem? Nawiązania do polskiej literatury w grze „Wiedźmin 3 Dziki Gon: Serca z Kamienia”. Intertekstualna analiza porównawcza	18
Aleksandra JAKLIK.....	19
Wpływ języków fikcyjnych na odbiór dzieł kultury	19
Dagmara JAS.....	20

Nowe trendy językowe w społeczności Pokolenia Z: Perspektywa kulturowa i komunikacyjna.....	20
Kamil MARGIELEWICZ	21
Badania nad ewolucją języka na przestrzeni wieków. Kontekst języka polskiego	21
Hanna TWARDOWSKA.....	22
Reassessing the Polish Mood System: Evidence for a Subjunctive Mood.....	22
Dawid ZĘBIK	23
Hiszpański klasycyzm – język i literatura okresu klasycystycznego	23
Tomasz NOWAKOWSKI.....	24
Kilka słów o własnościach prepozycyjnych mikrotoponimów eliptycznych.....	24
Barbara HOLLEK	25
Charakterystyczne innowacje językowe we współczesnej polszczyźnie	25
Adrian JAGIEŁA	26
Wpływ translatorów online na zawód tłumacza.....	26
Olga MIELCZAREK	27
„Lokomotywa” Juliana Tuwima, czyli jak niegdyś brzmiała kolej.....	27
Kinga ŁĘGOWIK, Alicja SURLEJ.....	28
Co słysząc u Pana Kleksa? Dawno nie widziana i nie słyszana akademicka	28
Natalia MALISZEWSKA	29
Pięknie, baśniowo i dla wszystkich? Czy każde dziecko odnajdzie się w baśniach Braci Grimm?	29
Olga KACPROWSKA	30
Jawa, nie sen, czyli edukacja językowa w klasach 1–3.....	30
Julia NAJNIGIER	32
Wizerunek kobiety sukcesu na łamach tygodnika „Bluszcz” w latach 1926–1930. Wybrane aspekty	32
Łucja BARTNIK	33
Od szkolnej ławki po Daleki Wschód – juvenilia Zuzanny Ginczanki	33
Emilia KOS	34
„Perspektywa” Wisławy Szymborskiej – wiersz o nieszczęśliwej, utraconej miłości	34
Wiktoria STASZKIEWICZ	35
Intymność, ciało, język i elementy popkultury we współczesnym teatrze.....	35
Magdalena MYJAK	36
Muzyka jako język.....	36

Rajashri GHOSH.....	37
The Evolution of Street Theatre as a Popular Mass Medium in Social Movements of India	37
Piotr Hari SHUKLA.....	38
Hiperatrakcja. Kraksa samochodowa w perspektywie teorii kina atrakcji.....	38
Natalia MALISZEWSKA	40
Pięknie, baśniowo i dla wszystkich? Czy każde dziecko odnajdzie się w baśniach Braci Grimm?	40
Aleksandra SZYMAŃSKA.....	41
„Bez dwóch piw są tylko dwa uczucia”. O afektach w „Najgorszym człowieku na świecie” Małgorzaty Halber	41
Krzysztof BABICKI.....	42
Artysta w oczekiwaniu na śmierć. O „Pasjach błędmierskich” Jarosława Iwaszkiewicza	42
Edwin BAŻAŃSKI	43
Rola metod oddechowych w terapii dysfluencji mowy.....	43
Marta KRAUS.....	44
Kategoria dyskursu a badania nad zawodowymi praktykami komunikacyjnymi – na przykładzie dyskursu kolejowego w perspektywie instytucjonalnej.....	44
Kamila RUTKOWSKA.....	46
Language Barriers Among Students in Mixed–Proficiency ESL Classes	46
Paulina PODOBIŃSKA	47
Linguistic challenges and its consequences in the process of migration.....	47
Aleksandra ZIARKO.....	48
Cultural and Linguistic Contexts in Shaping the Language of the Polish Diaspora in the United States.....	48
Paweł LECHOWSKI.....	49
Temporalność eseju – rozpoznanie filozoficzne.....	49
Paulina SERWIAK.....	50
Martin Heidegger wobec poezji	50
Yulii IVANOV	51
Koncepcje filozofii szczęścia w ogrodach S. Trembeckiego i G. Skoworody.....	51
Mariusz JASKUŁA.....	52
Problemy recepcji estetyczno-politycznej „Dziadów” Mai Kleczewskiej. Analiza sprawczości.....	52

Weronika GORZAWSKA	53
Nazwiska polskich polityków bazą najnowszych eponimów.....	53
Nadia KAŻMIERCZAK	54
Feminywa w języku Polek i Polaków mieszkających poza granicami kraju – przedstawienie założeń projektu oraz wstępnych wniosków z badań nad językiem francuskim	54
Kacper KOS	55
Analiza wpływu czeskich feminywów na formy żeńskie w polszczyźnie – studium socjolingwistyczne i kulturowe	55
Weronika ARASZKIEWICZ.....	56
Polski język migowy a nasz umysł – badanie związku znajomości PJM i wyobraźni przestrzennej.....	56
Łukasz MUSIK	57
Konstrukcje ekwatywne i symulatywne jako wykładniki formalne porównań frazologicznych.....	57
Marcelina MASŁOWSKA	58
Anglicisms in Contemporary Polish.....	58
Julia STYRKOSZ.....	59
Animals in proverbs and idioms in Polish and English.....	59
Manuela GRAF	60
Wpływ BookToka na trendy czytelnicze wśród młodych kobiet	60
Ewa GAJEWSKA	61
Sztuka reportażu wojennego.....	61
Jakub KŁOSIŃSKI	62
Siedziałem na ławeczce Tuwima, a talentu jak nie było tak ni ma – przegląd wybranych poetów związanych z Łodzią tworzących do czasu II wojny światowej, z wyłączeniem Juliana Tuwima.....	62
Nataliia LYSNYK	63
Recepcja dzieł Serhija Żadana w wybranej prasie literackiej	63
Jessica Eve DAVID	64
Zmory i mary w twórczości Antoniego Langego	64
Magdalena TOMECKA.....	65
Od konserwatywnych poglądów do literatury środka. O charakterystyce twórczości Szczepana Twardocha.....	65
Joanna MIĘTKI.....	66

Marii Wirtemberskiej „Berta i Rozwinda, czyli dwie różne miłości” – genologiczna przynależność utworu	66
Anna RACHWALSKA	67
Zmiana recepcji "Jeżycjady" Małgorzaty Musierowicz na przestrzeni lat.....	67
Zuzanna Marcjanna NOWAK	68
Opiekun Synagogi Szatana – Stanisław Przybyszewski – wpływy, relacje i oddziaływania w zakresie działalności dramatycznej	68
Julia KUFFEL	69
Współcześnie o romantycznym dziedzictwie – „Wypiór” Grzegorza Uzdańskiego i jego sceniczna adaptacja.....	69

Wprowadzenie

11 czerwca 2024 roku Instytut Językoznawstwa, Instytut Literaturoznawstwa oraz Szkoła Doktorska Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie miały zaszczyt zaprosić studentów i doktorantów kierunków humanistycznych do udziału w ogólnopolskiej interdyscyplinarnej konferencji naukowej „Język – Teatr – Literatura XV: Od **słowa** do *słowa*”. Konferencja objęta została honorowym patronatem JM Rektora Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie prof. dr hab. Anny Wypych-Gawrońskiej.

W konferencji wzięli udział badacze i badaczki, chcący przedstawić własne referaty, będące efektem prac i poszukiwań badawczych, obejmujących szerokie spektrum konferencji w dziedzinach językoznawstwa, literaturoznawstwa i teatrologii oraz z dyscyplin pokrewnych.

Głęboko wierzymy w to, że niniejsza książka abstraktów będzie dla Państwa nie tylko miłą pamiątką, lecz także źródłem inspiracji do dalszej pracy nad zagadnieniami z zakresu humanistyki.

Paulina KAJDANOWICZ

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Tworzenie scenariusza teatralnego metodą verbatim – przykład realizacji

Abstrakt: Słowo i teatr są ze sobą ściśle powiązane – czy to w formie wypowiedzianych słów ze sceny przez aktora, czy w formie zapisanych słów w scenariuszu. Zawartość scenariusza teatralnego może być oparta na wymyślonej przez autora fikcji, bądź na autentycznych wypowiedziach ludzi – i tym właśnie jest verbatim. Celem artykułu będzie ukazanie i scharakteryzowanie metody verbatim, czyli tworzenia tekstu sztuki, a następnie spektaklu na podstawie wywiadów z ludźmi z określonego środowiska. W artykule zostanie również podkreślony aspekt transkrypcji rozmów, a także stosowania techniki „bezpośredniego cytatu”. W celu ukazania procesu tworzenia scenariusza teatralnego metodą verbatim posłuży przykład realizacji spektaklu, pt. „Do góry nogami – rzecz o macierzyństwie” w produkcji Teatru RAZY DWA w Bystrzycy Kłodzkiej.

Lena GŁOGOWSKA

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Kryzys wartości w teatrze współczesnym

Abstrakt: Czym jest kryzys wartości? Samo słowo „kryzys” zdefiniowałabym jako moment przełomowy, w którym zawodzą wszelkie wyznawane dotychczas idee i przekonania. Często towarzyszą nam wtedy silne, skrajne emocje i brak pomysłu na dalsze zmagania. Tak więc myślę, że kryzys wartości będzie zjawiskiem, w którym dochodzimy do momentu pewnej stagnacji i niemocy, podważając jednocześnie przyświecające nam niegdyś cele i pragnienia, rewidując dotychczasowy porządek i panujące zasady.

W swoim eseju wychodzę od wprowadzenia na temat historii Polski pod koniec XX wieku. Jest to dla mnie baza do dywagacji dotyczących uczciwości, wolności czy też norm społecznych. Poruszam się w obrębie dramatu i teatru, tego jak twórcy reagowali na zaobserwowane problemy. Jednym z utworów, do którego postanowiłam się odwołać jest "Piesz" Sławomira Mrożka, który mówi o stanie, w jakim znajdowała się ludność zaraz po zakończeniu drugiej wojny światowej, niemniej myślę, że utwór ten jest uniwersalną opowieścią o końcu i początku dwóch różnych światów, a więc „Piesz” śmiało przełożyć można także na polską rzeczywistość końcówki XX wieku. Oprócz tego dzieła odwołuję się między innymi do „Iwony, księżniczki Burgunda” Witolda Gombrowicza, „Hamleta” Williama Szekspira czy też „Pułapki” Tadeusza Różewicza. Każdy z tych dramatów omawiam pod kątem społecznych dylematów przez nie poruszanych.

Moim zdaniem teatr jest świetnym miejscem, które może skutecznie reagować na aktualne, ważne wydarzenia, a tym samym przyczyniać się do rozwiązań czy rozstrzygnięć niektórych z podjętych rozważań. Sztuka jest dziedziną życia, która mocno kształtuje i wpływa na wielu ludzi i jest często dobrą prowokacją do przemyśleń i wyciągnięcia odpowiednich wniosków.

Joanna KRÓLIKOWSKA
(Uniwersytet Łódzki)

Życie teatralne lat pięćdziesiątych w słowach i rysunkach – felietony teatralne Jana Polewki

Abstrakt: Felietony teatralne, będąc powiązane z aktualnymi wydarzeniami, okazują się źródłem informacji o teatrze, ale i formą, której elastyczność pozwala uwzględnić trudno uchwytny zjawiska w życiu teatralnym. Mają potencjał do uchwycenia atmosfery czasu, w którym powstały, utrwalając nie tylko sprawy artystyczne, ale także pozasceniczne zagadnienia bieżącego życia teatralnego, na przykład politykę kulturalną w kraju, relacje władz różnych szczebli ze środowiskiem teatralnym, organizacyjne i finansowe aspekty funkcjonowania teatrów, konkursy i zmiany na stanowiskach dyrektorów teatrów, tendencje repertuarowe, skandale teatralne, przemiany obyczajów teatralnych, nastroje w środowisku teatralnym, wpływ rzeczywistości społeczno-politycznej na życie teatralne itp. Ciekawym przykładem wydają się felietonowe serie krakowskiego scenografa i reżysera, Jana Polewki – „Kurier z Krakowa” oraz „Cudowny świat” publikowane na łamach miesięcznika „Teatr” w latach pięćdziesiątych. Wspólną cechą tych cykli jest nadanie tekstom formy listów oraz opatrzenie ich autorskimi rysunkami. Celem wystąpienia jest pokazanie, w jaki sposób felietony Polewki ujmują problemy życia teatralnego pierwszej połowy lat pięćdziesiątych i w jakim stopniu literacko-rysunkowa forma tekstów może być adekwatnym komentarzem do kłopotów ludzi teatru po transformacji ustrojowej.

Grzegorz ZYZIK
(Uniwersytet Opolski)

Żonglerka jako opowieść i doświadczenie

Abstrakt: Tematem referatu jest sztuka „nowej” żonglerki uprawiana między innymi przez Jérôme'a Thomasa. Warto przywołać „Cirque Lili” jako przykład spektaklu surrealistyczno-burleskowego, w którym prezentowane są numery niecodzienne, groteskowe, poruszające, a czasem nawet dramatyczne. Duszą tego spektaklu jest artysta, który przy pomocy swoich akcesoriów dokonuje prawdziwej wołyżerki choreograficznej. Jerome Thomas, łączy specyfikę sztuki cyrkowej z teatrem gestów. Istotne jest sposób w jaki „idzie pod prąd” czerpiąc na nowo z bogactwa sztuki cyrkowej. Żonglowanie jest jedną z najstarszych sztuk, jaką wędrowni cyrkowcy demonstrowali na placach jarmarcznych i przed kościołami. Zawsze bowiem musiał się tam popisywać linoskoczek, połykacz ognia, siłacz, człowiek-wąż i właśnie żongler. W starożytnym Rzymie nazywano żonglerów *circulatores*, a w Bizancjum *ioculatores*. Do Rzymu przywędrowali z Grecji, dokąd przybyli z Egiptu, a tam z kolei z Indii. W pierwszej połowie XIX wieku żonglowanie bardzo zyskało na popularności i mimo konkurencji ze strony cyrków i spektakli teatralnych, stało się ulubioną rozrywką społeczną w wielu krajach. Moda na żonglowanie przysłała z Paryża, gdzie już około roku 1810 organizowano spotkania żonglerskie na Champs-Elysee, zakładano pierwsze żonglerskie kluby i podziwiano umiejętności zagranicznych żonglerów na dworze cesarza Napoleona I. Największe dzienniki z tego okresu wspominają, że żonglowanie było najpopularniejszą rozrywką społeczną. W podsumowaniu zamierzam poszukać odpowiedzi na pytanie o wyjątkową żywotność żonglowania. Co sprawia, że ta często niedoceniana sztuka stała się jednym z ważniejszych elementów kształtujących Nowy cyrk. Odniosę żonglerkę do współczesnych teorii performansu. Za ilustrację omawianych tez posłużą mi nagrania spektakli Compagnie Jerome Thomas i Cirque du Soleil.

Barbara LEMPA

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Przetłumaczalność dziecięcej literatury niemieckiej na język polski

Abstrakt: Przedmiotem referatu jest literatura dziecięca. Literatura dziecięca, która czasami nazywana jest literaturą osobną czy literaturą czwartą odgrywa ważną rolę w życiu młodego człowieka. Pierwsza część zostanie poświęcona specyfice literatury dziecięcej oraz to jak się ona zmieniała na przestrzeni wieku zarówno w Polsce jak i w Niemczech. Kolejna część koncentruje się na samym przekładzie literatury dziecięcej, który jest dyscypliną naukową stosunkowo młodą. Michał Borodo nazywa ją children's literature studies. Twórcami badań nad przekładem literatury dziecięcej byli między innymi Göte Klingberg, Riitta Oittinen oraz Emer O'Sullivan, która zajmuje się komparatystyką i tłumaczoną literaturą dziecięcą głównie w kontekście niemieckim. Dziecięca i młodzieżowa literatura niemiecka cieszy się dużą popularnością w Polsce. Wśród niemieckich autorów literatury dziecięcej, których książki są tłumaczone na język polski są z pewnością Cornelia Funke, Michael Ende, Sabine Ständig czy Otfried Preußler.

Kamila SYGNET

(Akademia Piotrkowska w Piotrkowie Trybunalskim)

Granice przekładu intersemiotycznego na przykładzie “Drzwi Percepcji” Aldousa Huxleya

Abstrakt: Celem niniejszego referatu jest udowodnienie, iż wizje, lub lepiej zniekształcenia percepcyjne doświadczane przez A. Huxleya w wyniku zażycia meskaliny, opisane w książce „Drzwi Percepcji” oraz sformułowania użyte do ich wyrażenia można uznać za rodzaj przekładu intersemiotycznego (R. Jakobson). W referacie przybliżę postać Aldousa Huxleya jako wybitnego powieściopisarza obdarzonego przenikliwą inteligencją, dzięki której stał się światowej sławy pisarzem. Następnie wspomnę również o Romanie Jakobsonie oraz zaproponowanej przez niego koncepcji przekładu intersemiotycznego. W moje pracy znajdzie się również informacja o jakże niezwykłym i rzadko spotykanym narkotyku jakim jest meskalina, który posłużył do przeprowadzenia eksperymentu, podczas którego Huxley chciał osobiście przekonać się o jego wpływie na układ nerwowy człowieka i wynikających z tego doznania. Treść referatu zawierać będzie przykłady opisów zniekształceń percepcyjnych, których doświadczył Aldous Huxley. Widziane barwy, wzory i kształty są „przekładane” przez Huxleya na język werbalny. Jeden system znaków zostaje oddany poprzez inny system semiotyczny.

Klaudia CIEŚLAK

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Przekład utworów muzycznych – rutyna, czy może sztuka?

Abstrakt: W dzisiejszych czasach chętnie sięga się po utwory muzyczne zagranicznych artystów. Często wielu z nas nuci ulubione piosenki bez głębszego zastanawiania się nad ich sensem i puentą, co wynika z nieznamomości języka obcego. Rozwiązaniem tej sytuacji jest coraz częstsze i coraz bardziej świadome sięganie przez słuchaczy po przekłady utworów muzycznych, które oferują nam profesjonalne strony internetowe.

Analizując to zagadnienie należy zastanowić się, czy takowe tłumaczenia tekstów piosenek z języka źródłowego A, na język docelowy B można zdefiniować jako tłumaczenia literackie, czy jest to tylko mechaniczny, semantyczny przekład. Zagadnienie to stanowi przedmiot mojej pracy dyplomowej na studiach magisterskich z dziedziny Translatologii, której wstęp chciałabym przedstawić uczestnikom konferencji. W mojej pracy zamierzam udowodnić, że piosenki łącząc warstwę muzyczną i słowną, to nie tylko narzędzie, które wspomaga proces relaksacji – a także genialny wytwór ludzki, który swą głębią i przesłaniem potrafi całkiem przewartościować ludzkie poglądy i otworzyć oczy słuchaczy na wiele, często trudnych spraw. Jest to możliwe w równym stopniu dzięki muzyce i słowu.

Swoją tezę chcę udowodnić na przykładzie tekstów niemieckiej grupy Rammstein; niewątpliwie w ich przypadku trudno mówić o prostocie i powierzchowności tekstu.

Bartosz GŁOWACKI
(Uniwersytet Łódzki)

Różnice w kreowaniu wizerunku bohatera w przekładach „Jerozolimy wyzwolonej” Piotra Kochanowskiego i Ludwika Kamińskiego

Abstrakt: Referat ma na celu omówienie wybranego przykładu kreacji bohatera w przekładach „Jerozolimy wyzwolonej” dokonanych przez Piotra Kochanowskiego (1618) i Ludwika Kamińskiego (1846). Impulsem do podjęcia badań porównawczych tłumaczeń eposu, umożliwiających między innymi dokonanie niniejszej analizy było zainteresowanie sylwetką, w swoim czasie niezwykle aktywnego, dziś zaś w dużej mierze zapomnianego Kamińskiego. Dokonana przezeń interpretacja Tassowego dzieła nie doczekała się dotychczas osobnej monografii, a przez badaczy „Goffreda” traktowana była dość marginalnie. Referat poświęcony jest postaci Ismena, znawcy nauk tajemnych i głównego doradcy Aladyna. Znaczące różnice w kreacji tej postaci występujące pomiędzy przekładami, wskazują jak rozwój języka, przemiany mentalności oraz specyfika prądów kulturowych, pod których wpływem znajdowali się tłumacze, wpłynęły na kształt spolszczeń jednego z arcydzieł włoskiej epiki.

Arleta LIZOŃ-KLAMA

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Intertekstualność w tekstach piosenek zespołu Rażeni Piorunem

Abstrakt: „Znajdujesz slogan, lub temat, a reszta sama się napisze” – te słowa Wojciecha Króla, autora tekstów częstochowskiego zespołu Rażeni Piorunem są, można rzec, myślą przewodnią jego twórczości. Ów slogan, o którym wspomina tekściarz, to słowo lub zwrot, który nagle daje impuls do napisania zwrotki, refrenu lub całej piosenki.

Inspiracją w tekstach Rażonych Piorunem jest szeroko pojęta kultura. Od wzmianek na temat Pendereckiego, aż po Wiśniewskiego i Ich Troje – wszystko to dosadnie i niejednokrotnie kontrowersyjnie opisuje Król, co niewątpliwie jest jego znakiem rozpoznawczym.

W referacie przedstawiono ogromny wpływ jaki miała na tekściarza kultura współczesna, ale także rodzinne miasto – Częstochowa.

Celem tej pracy jest dekonstrukcja wybranych tekstów piosenek, które znalazły się na trzech wydanych przez zespół albumach, oraz ukazanie ich jako wyjątkowo wyrazistego przykładu intertekstualności.

Anna BERGIEL

(Uniwersytet Bielsko-Bialski)

Motywy muzyczne w twórczości poetyckiej Czesława Miłosza – wybrane zagadnienia

Abstrakt: O Czesławie Miłoszu mówi się, że jest poetą patrzenia. Liczni badacze wskazują na prymat zmysłu wzroku w poetyckim opisywaniu świata przez noblistę. Muzyczność z kolei nie jest kategorią zbyt często stosowaną, gdy mowa o utworach Czesława Miłosza. Gdyby odwołać się do typologii zaproponowanej przez Stevena Paula Schera¹, należałoby stwierdzić, iż Miłosz niezbyt chętnie sięga po środki należące do kategorii „muzyki w literaturze”: stroni od zbyt łatwej śpiewności i rytmiczności, a także od tego, co Scher nazywa „melodią słów”. Rzadko czyni odbiór dzieła muzycznego tematem swoich wierszy, nie znajdziemy także w jego dorobku zbyt wielu przykładów wprowadzania do poezji technik i struktur muzycznych. Od tej zasady są jednak wyjątki, niezbyt liczne, ale znaczące. W swoim wystąpieniu chciałabym omówić kilka utworów Czesława Miłosza, w których pojawiają się rozmaicie rozumiane odniesienia do sztuki dźwięków. Szczególnie interesować będzie mnie kwestia sprzęgnięcia wątków muzycznych z refleksją nad czasem, w tym – nad czasem historycznym.

Barbara PIOTROWSKA
(Uniwersytet Wrocławski)

W teatrze piosenki Marka Grechuty

Abstrakt: Marek Grechuta to pieśniarz oraz poeta, utożsamiany z nurtem poezji śpiewanej, w niniejszym referacie planowana jest analiza jego teatralnej działalności, która wpłynęła na polski teatr, w szczególności teatr muzyczny. Szalona lokomotywa na kanwie tekstów Stanisława Ignacego Witkiewicza, do której Grechuta współtworzył scenariusz z Krzysztofem Jasińskim, skomponował muzykę wraz z Janem Kantym Pawluśkiewiczem, a także zagrał rolę Belzebuba, określana jest przez niektórych badaczy terminem musicalu. I choć zajmująca jest kwestia nazewnictwa, to warto podkreślić, że to widowisko dramatyczno-muzyczne zostało dostrzeżone, a także szeroko opisywane przez środowisko krytyczne oraz publicystyczne. Podczas niniejszego referatu chciałabym przeanalizować prasę i odbiór tego nowatorskiego widowiska. Materiał badawczy stanowią będą wspomniane recenzje, dokumentalne materiały audiowizualne z prób do spektaklu, wybrane fragmenty biografii artysty oraz album muzyczny Szalona lokomotywa – możliwe, że najbardziej efektowny, dynamiczny, a także teatralny w karierze artysty. Będzie to szczególny przedmiot badań, ponieważ sama inscenizacja nie została udokumentowana, dlatego tak ważne z perspektywy „musicalowej” lub „antymusicalowej” (za którą opowiada się D. Wyszogrodzki) jest to, żeby przeanalizować zawartość muzyczną spektaklu – piosenkowe formy utworów; metra, tempa oraz tonacje poszczególnych kompozycji; wykorzystane instrumentarium. Istotna będzie także analiza literaturoznawcza wybranych do spektaklu tekstu: ich zmian, przekształceń, kompilacji oraz zestawień. Kolejnym aspektem będzie analiza wykonawstwa, w szczególności Grechuty, ale także pozostałych artystów w kontekście piosenkologii (zgodnie z koncepcją A. Barańczak) oraz performatyki (R. Schechner). Autorka ma także nadzieję, że referat skłoni do refleksji oraz pogłębionych rozważań nad początkami teatru muzycznego w Polsce, uwzględniając Marka Grechutę oraz jego wkład w Szaloną lokomotywę.

Magdalena TUREK

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Czy Kmicic paktował z diabłem? Nawiązania do polskiej literatury w grze „Wiedźmin 3 Dziki Gon: Serca z Kamienia”. Intertekstualna analiza porównawcza

Abstrakt: Celem wystąpienia jest omówienie zjawiska intertekstualności, a także zaprezentowanie easter eggów i nawiązań do literatury polskiej w grze komputerowej „Wiedźmin 3 Dziki Gon: Serca z Kamienia”, która reprezentuje gatunek RPG (Roleplay Games). Na podstawie gry polskiego dewelopera zaprezentowany zostanie sposób odnoszenia się do znanych dzieł literatury polskiej, takich jak: „Mistrz Twardowski” Józefa Kraszewskiego, „Potop” Henryka Sienkiewicza oraz „Wesele” Stanisława Wyspiańskiego. Jest to ciekawy przykład propagowania lektur szkolnych wśród polskiej młodzieży, który dysponuje wieloma możliwościami.

Referat skupi się na analizie porównawczej fragmentów fabuły, miejsc akcji i charakterystyki postaci w omawianej grze i tekstach oryginalnych. Szczególna uwaga zostanie poświęcona postaci Olgierda von Evereca, który zostanie zestawiony z dwiema postaciami: Mistrzem Twardowskim oraz głównym bohaterem „Potopu” – Andrzejem Kmicicem.

Omówienie oparte zostanie na badaniach zagadnienia intertekstualności przez innych badaczy oraz opracowanych już przykładach intertekstualności występujących w literaturze oraz grach komputerowych, w szczególności w grze „Wiedźmin 3 Dziki Gon: Serca z Kamienia”.

Zgłębiane zjawisko jest znakomitą egzemplifikacją promowania polskiej literatury w sposób atrakcyjny i przystępny dla młodych odbiorców ze względu na funkcję ludyczną zawartych w grze odniesień. Przykłady i wnioski oparte są na wieloletniej obserwacji omawianej materii przez referentkę.

Aleksandra JAKLIK
(Uniwersytet Rzeszowski)

Wpływ języków fikcyjnych na odbiór dzieł kultury

Abstrakt: Obecnie można zauważyć spore zainteresowanie fantastyką - dotyczy to zarówno literatury, jak i produkcji audiowizualnych. Jedną z wielu cech wyróżniających fantastykę jest obecność języków fikcyjnych. Ich najbardziej znane przykłady to: język klingoński z uniwersum „Star Treka” oraz Quenya i Sindarin z „Władcy Pierścieni” autorstwa J.R.R. Tolkiena. Są to języki sztucznie wytworzone, które mają za zadanie wzbogacić świat przedstawiony i nadać mu autentyczności.

Celem proponowanego przeze mnie wystąpienia jest analiza tego, w jaki sposób współcześni odbiorcy dzieł kultury postrzegają obecne w nich języki fikcyjne. Aby zebrać dane potrzebne do sformułowania wniosków, została utworzona ankieta. Zawiera ona 9 pytań, które dotyczą m.in. oceny percepcji języków sztucznych w literaturze i produkcjach audiowizualnych, popularności zastosowania takich języków, a także postrzegania autora przez pryzmat użycia takiego urozmaicenia w świecie przedstawionym.

Wyniki ankiety pozwalają na wyciągnięcie wniosków o zainteresowaniach współczesnego odbiorcy dzieł z szeroko pojętej fantastyki, jak również otwierają pole do dyskusji na temat języków fikcyjnych jako takich.

Dagmara JAS

Nowe trendy językowe w społeczności Pokolenia Z: Perspektywa kulturowa i komunikacyjna

Abstrakt: Pokolenie Z, będące obecnie dominującą grupą wiekową w wielu społecznościach, wykazuje wyjątkowe wzorce językowe, które są rezultatem interakcji z kulturą i nowymi technologiami. W niniejszym referacie dokonano analizy najnowszych trendów językowych wśród przedstawicieli Pokolenia Z, biorąc pod uwagę zarówno ich kontekst kulturowy, jak i komunikacyjny. Poprzez badanie różnorodnych źródeł danych, w tym tekstów internetowych, mediów społecznościowych oraz bezpośrednich obserwacji, identyfikuję główne cechy językowe charakterystyczne dla tego pokolenia. Referat skupia się również na używaniu skrótów, emotikon, nowych słów i zwrotów oraz zapożyczeń językowych. Perspektywa uwzględnia także wymiar komunikacyjny, rozważając, w jaki sposób zmieniające się narzędzia komunikacyjne, takie jak aplikacje mobilne czy platformy społecznościowe, wpływają na rozwój języka Pokolenia Z oraz na dynamikę ich interakcji społecznych, jednocześnie zadając pytanie, czy ww. pokolenie jest rozumiane bezproblemowo w procesie komunikacji.

Kamil MARGIELEWICZ
(Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Badania nad ewolucją języka na przestrzeni wieków. Kontekst języka polskiego

Abstrakt: Podczas mojego wystąpienia chciałbym zaprezentować wyniki badań dotyczących szeroko rozumianej ewolucji języka polskiego, na przestrzeni ostatnich kilku wieków. Skłaniam się ku takiej tematyce z uwagi na niedostatecznie jasno uregulowane kwestie dotyczące zmian w języku na przestrzeni lat, własne zainteresowania, oraz konieczność ukazania pewnego zjawiska jakim jest zniekształcenie i zmienienie znaczenia poszczególnych zwrotów i wyrazów. Na konkretnych przykładach ukazałbym problematykę znalezienia kontekstu i znaczenia w poszczególnych zdaniach i zwrotach zapisanych kilkaset lat temu, na dawnych dokumentach. Zaprezentowałbym również kwestie związane ze współczesnymi wyrazami, które są używane w języku potocznym, a konkretnie ich etymologię i pierwotne znaczenie. Generalnie skupiłbym się na różnicach i zmianach jakie nastąpiły w języku polskim na przestrzeni ostatnich kilkuset lat. bazowałbym rzecz jasna na konkretnych przykładach - dokumenty z poszczególnych okresów istnienia państwa polskiego - w miarę możliwości na dokumentach, dostępnych w wersji cyfrowej. Do opracowania tematu wykorzystałem kwerendę biblioteczno-archiwalną. Między innymi szeroko rozumiane dokumenty z okresu ostatnich lat świetności Rzeczypospolitej Obojga Narodów, oraz prace zwarte.

Hanna TWARDOWSKA

(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Reassessing the Polish Mood System: Evidence for a Subjunctive Mood

Abstrakt: Traditionally, the Polish mood system is believed to consist of three moods: the indicative, the imperative, and the conditional. Nonetheless, emerging evidence suggests the situation might be more nuanced. For example, minimal pairs such as “Powiedział, żeby to zrobił” (He told him to do it) and “Powiedział, że by to zrobił” (He said that he would do/would have done it) highlight differences in semantics and morphosyntactic properties between these two constructions, even though both forms are typically classified under the conditional mood. Further observations reveal that the construction comprising the complex complementizer *żeby* (or its stylistic variants) followed by the 1-participle shares several properties with the subjunctive mood known from Romance languages. This has led to the postulation of the subjunctive mood as separate from the conditional mood in Polish. This paper aims to investigate the contexts in which the construction headed by *żeby* appears in Polish and compare it to the distribution of the subjunctive mood in languages where its position is well-established. It will make it possible to assess whether there are grounds for adding another mood to the Polish mood system. To achieve this objective, a corpus study is being conducted using data from the The Monco corpus search engine. This study will show the types of clauses in which this construction is most common.

Dawid ZĘBIK

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Hiszpański klasyczny – język i literatura okresu klasycystycznego

Abstrakt: Celem niniejszego referatu jest ukazanie hiszpańskiego klasycznego, który datuje się na okres od 1492 roku do 1713 roku. Wtedy to, za sprawą szeregu zmian fonologicznych i gramatycznych, doszło do przekształcenia stosowanego wcześniej starokastylijskiego na współczesny język hiszpański. Przybliżone są najważniejsze modyfikacje językowe, jakie zachodziły, z uwzględnieniem ich przyczyn. Wskazuje się tutaj na zakończenie rekonkwisty, ekspansję imperium hiszpańskiego na ziemie Nowego Świata, czy wynalezienie ruchomej czcionki przez Jana Gutenberga. Tym samym nie przedstawia się wyłącznie zmian językowych, ale i kontekst historyczny, który im towarzyszył. W omawianym okresie w Hiszpanii miał miejsce Złoty Wiek (El Siglo de Oro), czyli czas rozkwitu sztuki i literatury hiszpańskojęzycznej, na co zwraca się uwagę. Mowa jest o najwybitniejszych postaciach, które przyczyniły się do tej prosperity i niewątpliwie miały też wpływ na kształtowanie języka hiszpańskiego, który był przez nich używany częściej, aniżeli łacina, czy greka. Tym samym język zwany wcześniej kastylijskim, od wieku XVI stał się już językiem hiszpańskim, dominującym na Półwyspie Iberyjskim. Do pracy została wykorzystana literatura polska i obca, która pozwoliła dokonać wnikliwej analizy badanego tematu i przedstawić wnioski.

Tomasz NOWAKOWSKI

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Kilka słów o propriach prepozycyjnych mikrotoponimów eliptycznych

Abstrakt: Z założenia wystąpienie ma być kolejnym głosem w toczonym od dawna sporze o to, co jest, a co nie jest nazwą własną, przy czym jego celem nie jest koncentracja na ogólnej opozycji nazwa własna–nazwa pospolita, ale podanie w wątpliwość propriach prepozycyjnych tworów eliptycznych, charakterystycznych dla mikrotoponimii. Inspiracją do wyboru tego tematu stała się niedawno sformułowana przez Andrzeja Markowskiego formalna definicja nazwy własnej, motywowana aspektami pragmalingwistycznymi. Koncepcja ta zostanie przez autora rozwinięta i przeniesiona na grunt mikrotoponimii. Andrzej Markowski uzależnia propriach nazw topograficznych od odpowiedzi na pytanie: Jak się mówi?. W niniejszym wystąpieniu zostanie ono nieco przeformułowane i otrzyma brzmienie: Jak (nie) można powiedzieć?. Sposób użycia każdej eliptycznej nazwy terenowej najłatwiej będzie zbadać na przykładzie kilku zdań – egzemplifikujących polszczyznę mówioną, a więc właściwą mikrotoponimom – będących odpowiedziami na pytania: Gdzie ktoś jest?, Którędy ktoś idzie?, Dokąd ktoś idzie?, Obok czego ktoś jest?, Przed/Za czym ktoś jest? W stosunku do każdej z odpowiedzi podjęta zostanie próba wplecenia w nie przyimkowych tworów eliptycznych w funkcji okolicznika miejsca.

Barbara HOLLEK

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Charakterystyczne innowacje językowe we współczesnej polszczyźnie

Abstrakt: Innowacje językowe to zjawisko, które pojawia się cały czas. Współczesna polszczyzna jest przepełniona zmianami, które zachodzą w języku. Badacze, m.in. Elżbieta Sękowska, wskazali na różne typy innowacji. Obejmują zapożyczenia, przenikanie wyrazów potocznych do polszczyzny ogólnej, neologizmy słowotwórcze, semantyczne i frazeologiczne. W swojej pracy przedstawię te treści wraz z przykładami znalezionymi głównie w mediach społecznościowych. Postaram się ukazać powszechność tego zjawiska oraz przedstawić skutki, jakie za sobą niosą innowacje będące przejawem kreatywności języka.

Adrian JAGIEŁA

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Wpływ translatorów online na zawód tłumacza

Abstrakt: Język jest narzędziem pracy tłumacza. Tłumacz jest panem języków. Na przestrzeni ostatnich lat mogliśmy zaobserwować przełom w wykonywanych przez tłumacza obowiązkach. Rewolucja technologiczna i digitalizacja całkowicie odmieniły i bezsprzecznie uprościły wykonywanie tłumaczenia. Za pomocą kilku kliknięć otrzymujemy dostęp do potężnych zasobów internetowych: w tym, słowników, gotowych wzorców, podpowiedzi oraz translatorów online. Z perspektywy ekonomii czasu pracy stanowi to niewątpliwie zaletę dla tłumacza, gdyż nie musi on ani samodzielnie wyszukiwać skomplikowanych fraz w tradycyjnych słownikach, ani ręcznie przepisywać długich dokumentów.

Rok 2018 pokazał jednak nowe oblicze zaawansowania technologicznego. Premiera Chat'uGPT, który opiera się na sztucznej inteligencji można uznać za kolejny krok milowy w naszej codziennej interakcji z komputerem. ChatGPT jest znany jako bardzo rozbudowane narzędzie o niezliczonej ilości funkcji. W mgnieniu oka możemy uzyskać unikatowy referat na dowolny temat, wygenerować dowolną grafikę, czy rozwiązać skomplikowane równania matematyczne.

Łatwy dostęp do sztucznej inteligencji budzi wiele pytań. Ja - człowiek, który dąży do uzyskania kwalifikacji do wykonywania zawodu tłumacza - zadaję sobie pytanie, czy zawód tłumacza jest zagrożony, gdyż większość procesów przekładu może ulec automatyzacji przez translatory online oraz sztuczną inteligencję.

Jaka zatem przyszłość czeka na tę profesję i czy sztuczna inteligencja jest zagrożeniem dla zawodu tłumacza? Są to pytania przewodnie dla mojej pracy magisterskiej, której wstęp chciałbym zaprezentować na konferencji. Chcę, aby moja praca magisterska zawierała analizę rozwoju oraz aktualnych możliwości różnych programów tłumaczeniowych, a następnie odpowiedziała na nurtujące mnie pytania.

Olga MIELCZAREK

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

„Lokomotywa” Juliana Tuwima, czyli jak niegdyś brzmiała kolej

Abstrakt: Praca zwraca uwagę najważniejsze środki stylistyczne w wierszu „Lokomotywa” Juliana Tuwima jednocześnie nawiązując do elementów autobiograficznych poety. Ponadto niniejsza praca wskazuje na kreację obrazu przedstawionego za pomocą onomatopei i hiperboli oraz wpływ powyższych środków na odbiór wiersza przez młodego czytelnika.

Kinga ŁĘGOWIK, Alicja SURLEJ
(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Co słyhać u Pana Kleksa? Dawno nie widziana i nie słyszana akademia

Abstrakt: Niniejsza praca bada audiowizualne aspekty filmów „Akademia pana Kleksa” na podstawie powieści Jana Brzechwy, koncentrując się na roli elementów wizualnych i dźwiękowych w kształtowaniu atmosfery, narracji i artystycznego przekazu. Analizowane są kluczowe elementy wizualne, takie jak scenografia, kostiumy, efekty specjalne i kolorystyka, oraz elementy dźwiękowe, w tym ścieżka dźwiękowa, efekty dźwiękowe i dialogi. Praca porównuje dwie filmowe adaptacje: z 1983 roku i z 2024 roku, z naciskiem na synchronizację dźwięku z obrazem oraz ich wspólny wpływ na odbiór widza. Dodatkowo, analizowana jest sama książka, aby lepiej zrozumieć, jak oryginalne dzieło literackie zostało przełożone na język filmowy. Badania ukazują, jak istotna jest spójność audiowizualna w kreowaniu magicznego świata Akademii Pana Kleksa, podkreślając jej znaczenie w polskiej kinematografii i kulturze popularnej.

Natalia MALISZEWSKA
(Akademia Górniczo-Hutnicza)

Pięknie, baśniowo i dla wszystkich? Czy każde dziecko odnajdzie się w baśniach Braci Grimm?

Abstrakt: Głównym celem autorów bajek i baśni jest zero-jedynkowe przedstawienie dzieciom podziału na dobro i zło; stworzenie swoistego drogowskazu do wartościowego i szczęśliwego życia, przy okazji przestrzegając przed tym, do czego może doprowadzić nieposłuszeństwo względem tych zasad i na co należy uważać. Początek baśni w Europie datuje się na X wiek przed naszą erą, a pierwsze baśnie prawdopodobnie powstały już w Starożytnej Grecji, a więc śmiało można powiedzieć, że odcisnęły ślad na naszym postrzeganiu świata, ale czy tylko w dobry sposób? Gwiazdami baśniowej sceny na pewno byli Bracia Grimm. Ich dzieła do dziś dnia są znane, powtarzane i ciągle na nowo interpretowane na przykład przez Disneya. Bez wątpienia pewne prawdy i wcześniej wspomniane drogowskazy są aktualne, ale właśnie – nie wszystkie. Oryginalna twórczość Braci była bardzo obrazowa, ale też bardzo brutalna. Każdy złoczyńca jest zły – to jest wiadome i bezdyskusyjne, ale też każdy złoczyńca ma jakiś „znak szczególny” ~ przywarę, a tą przywarą jest brak wzroku, wykrzywione plecy – jakakolwiek choroba czy deformacja ciała -w skrócie niepełnosprawność, a główni bohaterowie tacy jak księżniczki i zaginieni książęta byli malowani jako wzory piękności, mądrości i każdej możliwej cnoty. Tym sposobem od setek lat wmawiano dzieciom i dorosłym, że inność, inny sposób funkcjonowania ciała czy umysłu to cos złego z czym powinno się walczyć, co powinno być tępione i nie ma prawa bytu. Podczas wystąpienie chciałabym skupić na krótkiej analizie przykładów osób z niepełnosprawnościami w twórczości Braci Grimm i ich późniejszych adaptacjach, a przy okazji okazji zawrzeć kilka informacji o modelach niepełnosprawności (medycznym, społecznym i religijnym) oraz zapoznać odbiorców z podstawowymi pojęciami ableizmu.

Olga KACPROWSKA

(Uniwersytet Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie)

Jawa, nie sen, czyli edukacja językowa w klasach 1–3

Abstrakt: Czy uczeń w edukacji wczesnoszkolnej śni podczas nauki języka? A może śni na jawie? A może raczej właśnie w tym momencie następuje jego językowe przebudzenie? Owa „senna” nauka to właściwa dzieciom w wieku przedszkolnym zdolność do uczenia się języka poprzez samo „zanurzenie” w nim. Uczniowie w klasach edukacji wczesnoszkolnej znajdują się na granicy uczenia się spontanicznego (immersyjnego) i refleksyjnego. W naturalny sposób tracą zdolność uczenia się języka bez podejmowania celowych działań, takich jak uczenie się słownictwa, czy poznawanie struktur gramatycznych. Przychodzi czas na przejście ze snu na jawę - muszą poznać sposoby na to, jak uczyć się języka obcego. Tymczasem metody dydaktyczne tworzone są tak, jakby wspomniana zdolność bezrefleksyjnego uczenia się nigdy się nie kończyła. Dowodem na to przekonanie jest popularność metody immersyjnej. Mit nigdy nie kończącej się dziecięcej zdolności do spontanicznego uczenia się prowadzi do bagatelizowania kwestii nauczania języka angielskiego w edukacji wczesnoszkolnej. Uważa się je za nieproblematyczne, a w konsekwencji nie poszukuje adekwatnych metod nauczania dla tej grupy wiekowej. W tym kontekście uczenie się języka angielskiego w edukacji wczesnoszkolnej musi polegać na przebudzeniu językowym, czyli na przejściu od uczenia się jak we śnie do uczenia się na jawie, czyli świadomego. W tym drugim zaczyna tworzyć się kompetencja lingwodydaktyczna. Znakomitym pomysłem na to, jak przebudzić młodych uczniów i pozwolić im wejść na drogę rozwoju tej kompetencji jest uczenie na podstawie doświadczenia, proponowane przez Kolbów. W planowanym wystąpieniu opowiem także o tym, jak dla dziecka w polskiej szkole stworzyć taką sytuację dydaktyczną, w której będzie ono mogło doświadczać języka angielskiego w zakresach słownictwa (kompetencja

semantyczna), gramatyki (kompetencja syntaktyczna) i komunikacji (kompetencja komunikacyjna).

Julia NAJNIGIER

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Wizerunek kobiety sukcesu na łamach tygodnika „Bluszcz” w latach 1926–1930. Wybrane aspekty

Abstrakt: Kobiety od zawsze musiały walczyć o swoje prawa i udowodniać swoją wartość. Przełom w ich sprawie nastąpił dopiero po odzyskaniu niepodległości w czasach dwudziestolecia międzywojennego, kiedy to rozpoczęto prace nad nowelizacją polskiego prawa. Mimo poprawy swojej sytuacji, kobiety wciąż musiały udowodniać, że nadają się do pracy zarobkowej i podobnie jak mężczyźni są w stanie osiągać nie lada sukcesy.

Celem referatu jest przedstawienie wizerunku kobiety sukcesu, który był ukazywany i kreowany na łamach czasopisma „Bluszcz” w latach 1926-1930. W pracy spróbuję odpowiedzieć na kilka kluczowych pytań: Czy kobietom łatwo było osiągać sukcesy? Jeśli tak, to jak mówiono o ich osiągnięciach? Czy kobietom udawało się przeciwstawić krzywdzącym stereotypom?

Łucja BARTNIK

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Od szkolnej ławki po Daleki Wschód – juvenilia Zuzanny Ginczanki

Abstrakt: Artykuł koncentruje się na rozwoju twórczości literackiej Zuzanny Ginczanki, polskiej poetki żydowskiego pochodzenia. Juwenilia często są utworami niedoskonałymi, nieco nieporadnymi, ale przy tym trafnie obrazują to, jak formowało się poczucie estetyki oraz styl pisanego danego autora. Wczesne utwory Ginczanki przedstawiają środowisko, w którym dorastała, a także ukazują to, jak kształtowała się jej tożsamość. Zaskakują dojrzałością oraz wcześnie rozbudzoną wyobraźnią i zmysłowością. Pisanie wierszy było dla niej próbą zdomowienia się w języku polskim i w polskiej kulturze. Liryki "Na jutro mamy wiele lekcji..." i "Sztubackie trele" w barwny sposób przedstawiają codzienność szkolną, natomiast cykl "Chińskie bajki o La-Licie" to zainspirowana mitologią Dalekiego Wschodu opowieść o gejszy. Tłem interpretacji jest krótkie omówienie dzieciństwa oraz okresu dojrzewania poetki.

Emilia KOS

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

„Perspektywa” Wisławy Szymborskiej – wiersz o nieszczęśliwej, utraconej miłości

Abstrakt: Polska noblistka, Wisława Szymborska tworzyła poezję ponadczasową. Jej utwory po dziś dzień stanowią dla wielu osób inspirację. Wiersz „Perspektywa” według powszechnej interpretacji mówi o dwóch obcych sobie osobach - które spotkały się przypadkowo na ulicy. W trakcie tego krótkiego zajścia zrodziło się między nimi uczucie, które prawie natychmiast zgasło. Czy taki odbiór sytuacji lirycznej wiersza jest jedynym możliwym odbiorem? Być może, wiersz ten może być historią o dwóch osobach, które kiedyś się znały i kochały, lecz uczucie to zakończyło się - a wskazuje na to bardzo wiele. Chciałabym udowodnić słuszność tej interpretacji i ukazać Państwu „Perspektywę” w innej perspektywie.

Wiktoria STASZKIEWICZ

(Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II)

Intymność, ciało, język i elementy popkultury we współczesnym teatrze

Abstrakt: We współczesnym teatrze od 2000 roku nastąpiło wiele przemian - można je dostrzec w wielu praktykach, nowych elementach i zjawiskach w przestrzeni teatralnej. Również w sferze intymności oraz samej prezentacji i obecności ciała na scenie, dotyczy to także języka komunikacji i coraz częstszych elementów popkultury. Widzowie mogą zobaczyć odważniejsze sceny, nagość już tak nie szokuje, a czasami nawet potrafi przyciągnąć nowych odbiorców. Transformację przeszedł również język, którym twórcy posługują się na scenie, modyfikując go w różnoraki sposób.

Elementy popkultury coraz częściej wplątane są do „tradycyjnych” dramatów, a granice, związane zwłaszcza ze sferą religii i polityki, zostają niemal całkowicie zerwane. Jeśli zachowany jest dobry smak, poczucie konieczności i estetyki, to te tematy nie będą niczym oburzającym ani prymitywnym, jeśli jednak widz przychodzi do teatru tylko po to, aby zobaczyć nagą aktorkę czy aktora bez żadnej idei i refleksji - twórcy, jak i widzowie, powinni zadać sobie pytanie: „Czy takiego teatru chcemy?”. To samo dotyczy tematów religijnych czy politycznych, szczególnie jeśli mówimy o widzach wychowanych na tradycjach katolickich, trzymających się ich w sposób konserwatywny.

Przedstawienie nagości i intymności w sztuce bardzo często wywoływało różne emocje, te pozytywne, ale również negatywne. Na przestrzeni wieków odbiór nagiego ciała na scenie się zmienia, szczególnie jest to widoczne w ostatnich latach. Należy podkreślić, że sami widzowie mają coraz więcej odwagi, która pozwala im wyrażać swoje niezadowolenie w przypadku przekroczenia granic w ich percepcji. Czasami przerywanie spektakli może wydawać się słuszne, bardzo często powodem jest uderzenie w uczucia narodowe odbiorców, przez co nasuwa się pytanie: „Na ile wolny jest współczesny teatr?”.

Magdalena MYJAK

(Szkola Muzyczna I stopnia SPSK w Łodzi)

Muzyka jako język

Abstrakt: Wystąpienie wskazuje na lingwistyczne aspekty muzyki oraz podobieństwa w nauce muzyki do nauki języka. We współczesnych teoriach i metodach nauki muzyki istnieje wiele analogii oraz odniesień do struktur językowych (teoria uczenia się muzyki przez dzieci autorstwa Edwina Eliasa Gordona; metoda muzyczno-edukacyjna „Języka ojczystego” Shinichi Suzuki). Autorka zwraca uwagę na związki między muzyką a językiem w obszarach: instrumentalnym (jako środki komunikacji), historycznym (wspólne źródła) i afektywnym (jako narzędzia wyrażania emocji), określając również wspólne cechy formalne oraz behawioralne muzyki i języka. Wśród poruszanych zagadnień znajdują się również: semioza muzyczna w kontekście społeczno-kulturowym; rola muzyki jako języka w działaniach artystycznych; przykłady muzyki programowej oraz ilustracji muzycznych do form wizualnych (ze szczególnym uwzględnieniem teatru improwizacji).

Rajashri GHOSH

(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

The Evolution of Street Theatre as a Popular Mass Medium in Social Movements of India

Abstrakt: In India, street theatre has become one of the most popular mediums to publicize revolutionary messages against the established power in India. Street theatre emerged as a major instrument of social and political protest in India during the late 19th and early 20th centuries to spread liberal ideas and the repercussions of imperialism. Presently, street theatres have become an amalgamation of a popular form of entertainment and social criticism in India by uplifting popular sentiment, increasing consciousness, and enacting constructive social transformation. This paper will focus on explaining and determining to what extent street theatre provides an engaging platform for people of all ages to connect emotionally with the social and political issues in India. The research question that this paper will analyse is to what extent the street theatre has been able to maintain its popularity as a popular mass medium in this modern age of electronic media. The paper will start with a brief introduction to emergence of street theatre in India and its historical background. Published journals containing the historical background of the street theatre and newspaper reports related to the evolution of street theatre in the modern age will serve as the secondary sources for a qualitative analysis to explain that despite the competition from the electronic media the street theatre in India not only has remained as popular public medium that voices out a fight against the social and political issues in India but also has expanded its reach from distant villages to major cities.

Piotr Hari SHUKLA

(Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu)

Hiperatrakcja. Kraksa samochodowa w perspektywie teorii kina atrakcji

Abstrakt: Celem referatu jest omówienie przedstawień kraks samochodowych w tzw. kinie atrakcji – specyficznym typie filmów nastawionych na uwydatnienie potencjału wizualnego medium, który według Toma Gunninga dominował kinematografię do 1906 roku. Prezentowane zagadnienie stanowi część badań nad relacją poetyki przedstawiania wypadków drogowych w filmie a ideologicznym statusem ofiary w (późno)nowoczesnej kulturze popularnej, a tym samym wpisuje się do nurtu badań nad tzw. „car crash culture”.

Zjawisko „car crash culture” opiera się na kulturowych fascynacjach wypadkami samochodowymi i zniszczonym samochodem jako przedmiotem o szczególnym symbolicznym znaczeniu; fascynacjach, które materializują się w formie praktyk kulturowych (np. game of chicken) oraz tekstów artystycznych, od poezji futurystycznej po powieść Kraksa J. G. Ballarda. W ramach wystąpienia interesuje nas kwestia reprezentacji kraks samochodowych u początków istnienia instytucji kina; reprezentacji, które w wyjątkowy i kompleksowy sposób spełniały założenia kina atrakcji.

Nadrzędnym celem referatu będzie więc odniesienie wczesnych przedstawień kraksy samochodowej do teorii Toma Gunninga (umiejscowionej w kontekście inspiracji myślą Sigmunda Freuda i Waltera Benjamina): omówione zostaną „atrakcyjne” elementy poetyki przedstawiania pościgu oraz kraksy samochodu, których „efekt” pozostawał w ścisłym związku z funkcjonowaniem reprezentacji samochodu jako swoistej atrakcji (a co unaocznia przywołanie koncepcji „fotogeniczności” Louisa Delliuca). Uwagi te zostaną ponadto skonfrontowane z futurystycznym wyobrażeniem kraksy samochodowej oraz osadzone w ramach badań nad „car crash culture”.

Przedmiotem analizy będą przede wszystkim filmy „Explosion of a Motor Car” (1900) i „How it Feels to Be Run Over” (1900) Cecila M. Hepwortha, a także „How to Stop a Motor Car” (1902) Percy'ego Stowe'a oraz „Runaway Match” (1903) Pablo Salazara.

Natalia MALISZEWSKA
(Akademia Górniczo-Hutnicza)

Pięknie, baśniowo i dla wszystkich? Czy każde dziecko odnajdzie się w baśniach Braci Grimm?

Abstrakt: Głównym celem autorów bajek i baśni jest zero-jedynkowe przedstawienie dzieciom podziału na dobro i zło; stworzenie swoistego drogowskazu do wartościowego i szczęśliwego życia, przy okazji przestrzegając przed tym, do czego może doprowadzić nieposłuszeństwo względem tych zasad i na co należy uważać.

Początek baśni w Europie datuje się na X wiek przed naszą erą, a pierwsze baśnie prawdopodobnie powstały już w Starożytnej Grecji, a więc śmiało można powiedzieć, że odcisnęły ślad na naszym postrzeganiu świata, ale czy tylko w dobry sposób?

Gwiazdami baśniowej sceny na pewno byli Bracia Grimm. Ich dzieła do dziś dnia są znane, powtarzane i ciągle na nowo interpretowane na przykład przez Disneya. Bez wątplenia pewne prawdy i wcześniej wspomniane drogowskazy są aktualne, ale właśnie – nie wszystkie. Oryginalna twórczość Braci była bardzo obrazowa, ale też bardzo brutalna. Każdy złoczyńca jest zły – to jest wiadome i bezdyskusyjne, ale też każdy złoczyńca ma jakiś „znak szczególny” ~ przywarę, a tą przywarą jest brak wzroku, wykrzywione plecy – jakakolwiek choroba czy deformacja ciała -w skrócie niepełnosprawność, a główni bohaterowie tacy jak księżniczki i zaginieni książęta byli malowani jako wzory piękności, mądrości i każdej możliwej cnoty. Tym sposobem od setek lat wmawiano dzieciom i dorosłym, że inność, inny sposób funkcjonowania ciała czy umysłu to coś złego z czym powinno się walczyć, co powinno być tępione i nie ma prawa bytu.

Podczas wystąpienia chciałabym skupić na krótkiej analizie przykładów osób z niepełnosprawnościami w twórczości Braci Grimm i ich późniejszych adaptacjach, a przy okazji okazji zawrzeć kilka informacji o modelach niepełnosprawności (medycznym, społecznym i religijnym) oraz zapoznać odbiorców z podstawowymi pojęciami ableizmu.

Aleksandra SZYMAŃSKA
(Uniwersytet Śląski)

„Bez dwóch piw są tylko dwa uczucia”. O afektach w „Najgorszym człowieku na świecie” Małgorzaty Halber

Abstrakt: Tematem referatu będzie interpretacja powieści Małgorzaty Halber *Najgorszy człowiek na świecie* w perspektywie języka oraz krytyki afektywnej. Wspomniana perspektywa badawcza zdaje się zajmować szczególne miejsce w prozie pisarki, gdyż uwidacznia się w przepelnionej emocjonalnością formie narracyjnej. Jej afektywność znajduje wyraz w niezwykle szczerych i dosadnych opisach alkoholowych przeżyć oraz terapii odwykowej. Badana w referacie poetyka wyznania pozwala narratorce powieści na swego rodzaju uzewnętrznienie i zakumulowanie na poziomie tekstu wielu afektów, emocji i uczuć. Należą do nich gniew wzrastający wraz z poziomem upojenia, wstyd za pijackie ekscesy, wstręt do własnej cielesności oraz wszechogarniający lęk. Są one nieodłącznym elementem doświadczenia choroby alkoholowej.

Krzysztof BABICKI

(Uniwersytet Bielsko-Bialski)

Artysta w oczekiwaniu na śmierć. O „Pasjach błędmierskich” Jarosława Iwaszkiewicza

Abstrakt: Tematem planowanego wystąpienia będzie omówienie powieści „Pasje błędmierskie” autorstwa Jarosława Iwaszkiewicza. Utwór zawiera interesujące rozważania na temat sztuki (w tym jej komercjalizacji), losu artysty oraz relacji między twórcami. Zasadniczą częścią referatu będzie przedstawienie portretów dwóch artystów, którzy w finale utworu umierają, choć obrazy ich śmierci są zasadniczo różne. Głównymi bohaterami są młody pisarz, Leopold Kanicki, którego pierwowzorem był Czesław Miłosz, oraz uznany literat, Tadeusz Zamojły, w którym odnaleźć można wiele cech samego Iwaszkiewicza. Już w przedwojennej recenzji Karol Ludwik Koniński wskazał związek tych dwóch postaci jako najbardziej niepokojący, ale również najistotniejszy element powieści. Także późniejsi komentatorzy i badacze poświęcali wiele uwagi relacji obu bohaterów oraz ich miejsca w konstrukcji utworu. Anna Sobolewska uważa, iż „w „Pasjach błędmierskich” postaci Zamojły i Kanickiego były jakby destylacją niepożądanych możliwości autorskiego życiorysu – projektowaniem najgorszego w tym celu, by się od tych możliwości uwolnić”. Małgorzata Czermińska interpretuje powieść Iwaszkiewicza jako „projekt pomyślanych, a nie spełnionych wersji biografii, dwu wariantów kondycji pisarza”. Piotr Mitzner określił „Pasje błędmierskie” mianem „autoportretu rozbitego”, w którym wątki autobiograficzne są rozpisane między postaci Zamojły i Kanickiego. Według Eugeniusza Sobola, „[w] „Pasjach” mamy do czynienia ze zderzeniem dwóch postaw artystycznych: Zamojły – uosabiającego przeszłość i niemoc odnalezienia się w warunkach nowoczesności, oraz Kanickiego, którego można nazwać portretem zbiorowym pokolenia modernistów”. W planowanym referacie zostaną przedstawione również ostatnie chwile obu pisarzy, ich postawy w obliczu śmierci oraz zawarte w powieści refleksje związane z soterycznym (zbawczym) charakterem sztuki.

Edwin BAŻAŃSKI

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Rola metod oddechowych w terapii dysfluencji mowy

Abstrakt: Oddech jest systemem instalacyjnym inicjującym funkcjonowanie wszelkich procesów życiowych. Jego istota i podwaliny leżą u podnóża wielu neuronauk takich jak neurofizjologia, neuropsychologia, czy neurobiologia. Funkcjonowanie mózgu wpływa na jakość mowy, jej tempo, wyrazistość i jakością. Jedną z dysfunkcji jest nie płynność mowy czyli powtórzenia, przedłużenia, opóźnienia w starcie mowy. Wszystkie te cechy określamy wspólnym mianem dysfluencji mowy czyli jękaniem.

Spośród wielu metod terapii nie płynności mowy warto pochylić się nad zagadnieniem, które w metodologii badania dysfluencji mowy, zajmuje często miejsce drugorzędne. Ciśnienie podłożniowe decyduje o sile uderzeniowej powietrza na struny głosowe co w efekcie daje foniczny wydźwięk w postaci głoski, wyrazu czy całej sekwencji słownej. Badania dowodzą, że odpowiednie zastosowanie fali dźwiękowej czyli tzw. **upłynnienie przeponowe** daje pozytywne efekty w terapii nie płynności mowy. Cechą charakterystyczną oddechu osób jękających się jest płytkość oddechu czyli stosowanie w zdecydowanej większości toru szczytowego. Poglębienie oddechu do poziomu toru przeponowego lub nieco płycej, do poziomu toru żebrowego, upłynnia mowę i wydłuża jej czas. Celem nadrzędnym jednak, jest prawidłowe i zindywidualizowane podejście terapeutyczne do każdego diagnozowanego przypadku i umiejętne dostosowanie właściwej techniki do potrzeb oddechowych każdego pacjenta dysfluencyjnego.

Marta KRAUS

(Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Kategoria dyskursu a badania nad zawodowymi praktykami komunikacyjnymi – na przykładzie dyskursu kolejowego w perspektywie instytucjonalnej

Abstrakt: W swoim wystąpieniu chciałabym zastosować współczesną koncepcję dyskursu do praktyk komunikacyjnych związanych z językami specjalistycznymi. Wśród czterech perspektyw, proponowanych przez W. Czachura (instytucjonalna, substancyjna, tematyczna, ideologiczna), tylko w trzech można bezkrytycznie przyjąć definicję dyskursu jako procesu negocjowania znaczeń. Dyskurs instytucjonalny nie zakłada budowania sensów w procesie komunikacji, ale wykorzystywanie narzuconych struktur w sposób przewidziany i zaaranżowany. Konieczne jest połączenie przywołanej koncepcji z propozycją M. Wojtak, przedstawiającą dyskurs jako sposób zorganizowania praktyk mownych, zawierający swoistą wizję świata (wskazywaną przez cele komunikacji, rodzaje interakcji i role nadawczo-odbiorcze). Interdyscyplinarne badania prowadzone w obszarach zawodowych wiążą się z potrzebą głębszej znajomości zasad funkcjonowania danej branży i strategii porozumiewania się w niej. Jednak analizy dyskursu prowadzone na niewykorzystanych dotąd polach eksploracji pozwalają zrozumieć struktury języka przez pryzmat pełnionych przez nie funkcji specjalistycznych, a także rzucają nowe światło na definicję wciąż niedookreślonej kategorii dyskursu. Dlatego też w moim referacie odnoszę się do wewnątrzbranżowego dyskursu kolejowego. Jego schematyczne struktury wykazują konieczność redefiniowania pojęcia dyskursu, rozumianego obecnie jako kształtowanie zbiorowych systemów przekonań. Obraz świata jest tu narzucony, nie negocjowany, role nadawczo-odbiorcze pod wpływem kontekstu ulegają zmianie, zaś polisensoryczność komunikacji kolejowej każe w analizie języka zanurzyć akty werbalne w wielokanałowej sygnalizacji kolejowej. Temat instytucjonalnego dyskursu kolejowego nie został jeszcze opracowany, dlatego też wprowadzenie go w obszar

namysłu naukowego pozwala zmodyfikować obecne strategie badań i stworzyć podwaliny metodologiczne dla projektowania analiz dyskursów zawodowych.

Kamila RUTKOWSKA

(Uczelnia Ignatianum w Krakowie)

Language Barriers Among Students in Mixed–Proficiency ESL Classes

Abstrakt: In contemporary education, particularly in the context of teaching English as a second language (ESL), mixed-proficiency classes have become the predominant arrangement. As it is defined by Ur (2009), a mixed-proficiency class includes students with diverse levels of intelligence, knowledge, experience, and learning styles. This structure has sparked considerable debate within the global ESL education community, as it raises concerns about the potential language barriers among students with different proficiency levels.

In this presentation, I aim to review significant works concerning this issue, its implications, language barriers that may potentially occur among students, and possible solutions. By analysing these studies, one can gain a comprehensive understanding of the benefits and drawbacks of mixed-proficiency classes and identify strategies to enhance the learning experience for all students.

Bibliography Ur, P. (2009). *A course in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

Paulina PODOBIŃSKA

(Uniwersytet Ignatianum w Krakowie)

Linguistic challenges and its consequences in the process of migration

Abstrakt: Migration involves not only the physical movement of individuals across borders but also the complex adaptation to new linguistic environments. Linguistic aspects of migration might be a big challenge, affecting various aspects of migrant's lives.

The aim of my talk is to show how limited proficiency in the host country's language can significantly restrict migrants' access to essential services such as healthcare or education. What is more, employment opportunities are similarly affected. Without strong language skills, migrants are often declassified to underemployment or exploited in low-paying positions. I will also talk about migrants' children facing educational disadvantages, struggling with language acquisition and academic performance.

My talk aims to show how language barrier frequently leads to social isolation, as communication difficulties influence the formation of social networks and the ability to integrate into the community. This presentation highlights the crucial role of language in the migrant experience and the necessity of targeted interventions to support successful integration.

Aleksandra ZIARKO

(Uniwersytet Ignatianum w Krakowie)

Cultural and Linguistic Contexts in Shaping the Language of the Polish Diaspora in the United States

Abstrakt: In this presentation, I plan to reflect on Ponglish, a hybrid language variety based on English and Polish spoken by the Polish diaspora (specifically in the United States), a phenomenon that has recently attracted the interest of many scholars. First, I will address the issue of ambiguities concerning its nomenclature among researchers, as some refer to it as Polish community language or American Polish, while others use terms such as Ponglish, Polglish, Poglish, or Pinglish.

Subsequently, I will provide an analysis of specific examples of this language variety from both linguistic and cultural perspectives, focusing particularly on the socio-cultural context that may influence certain morphological choices and adaptations. The presentation will be based on data from a questionnaire conducted among Polish people living in various parts of the United States, as well as my personal observations and research in contact linguistics and cultural studies, with a particular focus on the perception of cultural heritage among Polish immigrants in the U.S.

Paweł LECHOWSKI

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Temporalność eseju – rozpoznanie filozoficzne

Abstrakt: Esej nie jest tym, co nas więzi, lecz łączy żywych z umarłymi w jednej przestrzeni i czasie. W tym znaczeniu przestrzeń eseju upodabnia się do przestrzeni dramatu, tam też mamy do czynienia ze swoistością, która powoduje, że przestrzeń dramatu nie jest przestrzenią teatralną lub nawet sceniczną. Zmiana wynika z rozszerzenia obowiązującego dotychczas paradygmatu subiekt-obiekt. Dotychczasowe badania literackie nad esejem były badaniami dotyczącymi utworu jako komunikatu słownego (literackiego). Koncentrowały się na dwóch elementach racjonalnej analizy kartezjańskiej tj. na subiekcie i obiekcie, przy czym subiekt był jedynie subiektem autorem tekstu, a obiekt był tekstem lub jego intertekstualnym kontekstem. Podejście temporalne jest zastosowaniem metody fenomenologicznej w analizie literackiej. Każdy subiekt eseju istnieje w swojej własnej przestrzeni noumenalnej, która tworzy indywidualną konwencję rozumienia tekstu. Przestrzeń noumenalna jest określona sensami naddanymi przez podmiot eseju. Fenomeny i noumeny to prefabrykaty, które pochodzą od tego ogólnego ducha, o którym pisał Monteskiusz, a który wpływa na człowieka poprzez: klimat, religię, obyczaje, wykształcenie i prawo. Okazuje się, iż struktura tekstu literackiego jest częścią wyższej struktury ducha. Produktywne jest takie ujmowanie tekstu, które umieszcza go pomiędzy ogólną przestrzenią noumenalną, a epinoumenem czytelnika – subiekta.

Paulina SERWIAK

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Martin Heidegger wobec poezji

Abstrakt: Przedmiotem wystąpienia będą poglądy Martina Heideggera na temat powinności poezji. Przeanalizujemy główne założenia tekstów filozoficznych dotyczących słowa, języka oraz funkcji poezji; autorytet poety, jego cechy i geniusz, istotę samego zjawiska i sposób jego istnienia. Unaocznimy sposób w jaki ogólne tezy i postulaty Heideggera odnoszą się do konkretnych przypadków twórczości poetyckiej. Omówimy przypadki Friedricha Hölderlina, Georga Trakla, Stefana Georgego oraz Rainera Marii Rilkego. Przede wszystkim jednak zajmiemy się recepcją wytycznych Heideggera przez Paula Celana w praktyce artystycznej i rozważaniach teoretycznych. Będziemy zmierzać do wykazania, że postulaty Heideggera odnalazły żyzny grunt w Sztuce oraz również, że filozofia autora „*Sein und Zeit*” była nią zdeterminowana.

Yulii IVANOV

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Koncepcje filozofii szczęścia w ogrodach S. Trembeckiego i G. Skoworody

Abstrakt: Praca przedstawia dwa rozwiązania literackich dotyczących tematyki ogrodu jako raju w perspektywie filozoficznych poszukiwań szczęścia. Przedmiotem eksploracji jest twórczość Stanisława Trembeckiego i Grzegorza Skoworody, na podstawie której badane rozwiązania zostały poddane refleksji. Wykazano główne cechy wykreowanych przez osiemnastowiecznych pisarzy koncepcji raju i szczęśliwego życia. W wyniku analizy stwierdzono, że S. Trembecki przedstawia klasycystyczny światopogląd XVIII wieku, tym samym naśladując antyczne poglądy wobec tematów przemijania, natury, człowieka i jego szczęścia, a G. Skoworoda jest przedstawicielem symbiozy barokowej i rokokowej myśli, w dziełach którego dominowały cechy chrześcijańskie, w tym metamorfozy duchowe, kordocentryzm, neonarcyzm, eschatologia i paradoksalne przeciwstawienia. Dokonując porównania, autorowi zależało na tym, żeby oprócz opisu filozoficznych wartości tekstów porównać dane koncepcje w kontekście wydarzeń końca XVIII i początku XIX wieków.

Mariusz JASKUŁA

(Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu)

Problemy recepcji estetyczno-politycznej „Dziadów” Mai Kleczewskiej. Analiza sprawczości

Abstrakt: W wystąpieniu dokonuję analizy dyskursywnej i analizy sprawczości wybranych wypowiedzi na temat inscenizacji „Dziadów” w reżyserii Mai Kleczewskiej w Teatrze im. Juliusza Słowackiego w Krakowie. Ograniczam analizowany materiał pod kątem recepcji politycznej, zajmuje się zatem głównie wypowiedziami polityków i zespołu teatru. Perspektywa badawcza, w której analizowane są wypowiedzi bazuje na teorii materializmu historycznego, ale w większości ogranicza się do zabiegów rozbioru wypowiedzi na składowe idee oraz próbę zredukowania wypowiedzi do ich warstwy estetyczno-politycznej.

Wypowiedzi poddane analizie to: materiał promocyjny z zapowiedzią spektaklu, stanowisko kurator małopolskiej Barbary Nowak, oświadczenie ws. tegoż stanowiska dyrekcji i zespołu Teatru im. Słowackiego, wypowiedź ministra edukacji i nauki Przemysława Czarnka, wypowiedź ministra kultury i dziedzictwa narodowego Piotra Glińskiego oraz pełnomocnika prezydenta Krakowa ds. kultury Roberta Piaskowskiego. Z wypowiedzi wyłania się mapa sporu podzielona na „dwa narody”, co zapowiadał już materiał promocyjny spektaklu.

W podsumowaniu dochodzę do wniosku o unikalnej w kulturze polskiej sprawczości "Dziadów" Mickiewicza jako umożliwiającego odmienne od codziennych formy sprawczego działania (krzyżowego -- między estetyką polityki i polityką estetyki, por. Jacques Rancière). Artykuł kończy się konkluzją o Gramsciańskim charakterze recepcji politycznej „Dziadów” Kleczewskiej, o czym świadczą mają strategię hegemoniczną władzy i kontrhegemoniczną zespołu teatru.

Słowa kluczowe: Dziady, Maja Kleczewska, analiza dyskursu, recepcja polityczna, Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie.

Weronika GORZAWSKA
(Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Nazwiska polskich polityków bazą najnowszych eponimów

Abstrakt: Referat poświęcony będzie najnowszym eponimom motywowanym nazwiskami polskich polityków. Przedstawione zostaną zarówno pojedyncze leksemy, jak i związki frazeologiczne mieszczące w swoim składzie interesujący mnie komponent proprialny. Swoje wystąpienie rozpocznę od rozumienia najważniejszych terminów z zakresu podjętej tematyki, tj. objaśnienie eponimu oraz frazeologizmu eponimicznego. Następnie skoncentruję się na jednostkach odproprialnych, które dokumentują współczesne źródła leksykalne, np. „Słownik eponimów, czyli wyrazów odimiennych” Władysława Kopalińskiego czy internetowy „Wielki słownik języka polskiego PAN” pod red. Piotra Źmigrodzkiego. W dalszej części referatu scharakteryzowane zostaną najnowsze leksemy i związki wyrazowe, oczywiście w leksykonach niepoświadczane, ale pojawiające się w obiegu komunikacyjnym. W zakończeniu zaprezentuję najważniejsze tendencje rozwojowe omawianej klasy nazw.

Nadia KAŻMIERCZAK

(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Feminywa w języku Polek i Polaków mieszkających poza granicami kraju – przedstawienie założeń projektu oraz wstępnych wniosków z badań nad językiem francuskim

Abstrakt: Celem mojego referatu będzie analiza stosowania form feminywnych w języku polskim przez dwujęzyczne Polki i Polaków, mieszkających poza granicami kraju, zwłaszcza osób posługujących się językiem francuskim. Wystąpienie będzie związane z prowadzonymi przeze mnie (i pozostałych członków zespołu) badaniami dotyczącymi form feminywnych w języku Polek i Polaków mieszkających w Polsce i poza granicami kraju, ujętymi w perspektywie socjolingwistycznej i kulturowej. Badanie obejmuje m.in. umiejętność tworzenia feminywów oraz postawy względem form żeńskich w polszczyźnie wśród Polonii. Dane zbierane są za pomocą kwestionariuszy ankietowych, które uwzględniają długość pobytu za granicą, stosunek do feminywów, częstotliwość ich używania oraz sposoby tworzenia w drugim języku. Tłem dla przedstawionych przeze mnie wniosków będzie literatura dotycząca użycia feminywów w języku francuskim, ze szczególnym uwzględnieniem transferu językowego. W swoim referacie przybliżę wstępne wyniki badań przeprowadzonych na grupie 20 Polek i Polaków mieszkających we Francji, stanowiące część szerszego projektu obejmującego również język czeski, niemiecki i litewski. Całe badanie, obejmujące 270 osób, pozwoli na obserwację interferencji językowych i kulturowych różnic w stosowaniu feminywów.

Kacper KOS

(Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu)

Analiza wpływu czeskich feminatywów na formy żeńskie w polszczyźnie – studium socjolingwistyczne i kulturowe

Abstrakt: Podczas wystąpienia przedstawię wstępne wnioski z badania przeprowadzonego na grupie 10 Polek i Polaków mieszkających w Czechach, posługujących się językiem kraju zamieszkania, oraz 7 osób czeskiego pochodzenia, które uczą się języka polskiego lub znają ten język. Referat będzie stanowił próbę odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu formy żeńskie w języku czeskim wpływają na obecność lub jej brak w aspekcie konstrukcji feminatywnych w polszczyźnie osób badanych.

Całość badań skupia się na analizie transferu z języków czeskiego, niemieckiego, litewskiego i francuskiego na język polski, który rozumiemy jako wpływ języka kraju zamieszkania na sprawność w zakresie tworzenia form żeńskich dla leksemów związanych z funkcjami oraz zawodami pełnionymi przeważnie przez mężczyzn oraz stereotypowo męskich. Badanie prowadzone jest w perspektywie socjolingwistycznej i kulturowej.

Do udziału w naszych analizach planujemy zaprosić 120 osób mieszkających poza granicami kraju i blisko 150 osób studiujących w Polsce. Tłem do przeprowadzenia badań jest literatura przedmiotu związana z wymienionymi językami, na podstawie której opracowaliśmy kwestionariusze ankietowe, pozwalające zebrać dane uwzględniające m.in.: długość pobytu poza granicami kraju, stosunek do feminatywów, częstotliwość ich używania i sposoby tworzenia w językach drugich, a także wpływ dwujęzyczności na stosowanie tych form.

Weronika ARASZKIEWICZ
(Uniwersytet Warszawski)

Polski język migowy a nasz umysł – badanie związku znajomości PJM i wyobraźni przestrzennej

Abstrakt: Posługiwanie się językiem migowym, jak każdym językiem, wpływa na funkcjonowanie ludzkiego mózgu. Różni się jednak od języków fonicznych tym, że opiera się na przestrzeni trójwymiarowej. Według badań, znajomość Amerykańskiego Języka Migowego korelowała z wyższym poziomem zdolności do rotacji mentalnych (Kubicek i in, 2021). Czy znajomość Polskiego Języka Migowego również okaże się korelować z tymi zdolnościami? Przedstawię plany na badanie, które pomoże odpowiedzieć na postawione pytanie.

Podczas wystąpienia opowiem o podstawach teoretycznych badania. Zwrócę uwagę na różnice, które zaobserwowano w mózgu podczas pokazywania znaków migowych - między innymi była to dodatkowa aktywacja płata ciemieniowego (Solarz, 2014). Nie skupiam się na różnicach pomiędzy osobami słyszącymi a g/Głuchymi - biorę pod uwagę wyłącznie aspekt językowy.

Opowiem też jak w praktyce wygląda komunikacja w języku migowym - nadawca komunikatu pokazuje znaki ze swojej perspektywy, a odbiorca musi wszystko odwrócić. Dla osób dopiero uczących się tego języka może to być bardzo mało intuicyjne (Ruta i Wrześniewska-Pietrzak, 2017). Ale czy dla osób posługujących się tym językiem biegle rotacje mentalne nie są już trudnością?

W badaniu postawiłam hipotezy główne, że osoby znające język migowy biegle przynajmniej od 6 lat (grupa badawcza) osiągną wyższy wynik w autorskim Teście Rotacji Mentalnych niż osoby nieznające PJM wcale (grupą kontrolna). Spodziewam się też, że osoby znające PJM będą mieć istotnie krótszy czas reakcji. Hipotezy szczegółowe oraz planowany schemat analiz przedstawię podczas prezentacji.

Wierzę, że to badanie pozwoli dowiedzieć się więcej o funkcjonowaniu mózgu osób słyszących biegle znających PJM i otworzy drogę do dalszych badań w tym obszarze.

Studencko-doktorancka konferencja naukowa
„Język – Teatr – Literatura XV: Od **słowa** do *słowa*”
Częstochowa, 2024

Łukasz MUSIK

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Konstrukcje ekwatywne i similatywne jako wykładniki formalne porównań frazeologicznych

Abstrakt: Tematem wystąpienia jest opis polskich konstrukcji ekwatywnych (np. Łukasz jest tak samo wysoki jak Martyna) i similatywnych (np. Marek jest jak jego ojciec) jako wykładników formalnych porównań frazeologicznych o strukturze znaczeniowo-formalnej [X jak Y], np. słodki jak cukier, chłop jak dąb, rozumieć się jak łyse konie. W literaturze językoznawczej, w badaniach nad porównaniami [X jak Y], bardzo często brakuje odniesień do konstrukcji ekwatywnej i similatywnej, które motywują figuratywność porównań. Celem prezentacji jest opisanie porównań wspomnianego typu w odniesieniu do obu konstrukcji oraz wskazanie zasadności wykorzystania metodologii Gramatyki Konstrukcji w badaniach nad motywowanymi przez nie frazeologizmami i figurami retorycznymi. Część pierwsza wystąpienia poświęcona zostanie charakterystyce znaczeniowo-formalnej obu konstrukcji bazując na metodologii Gramatyki Konstrukcji zaproponowanej przez Goldberg (1995), dla której konstrukcja stanowi parę znaczeniowo-formalną. Porównanie struktur semantycznych i formalnych obu konstrukcji, z wykorzystaniem terminologii Haspelmath i Buchholz (1998), pozwala na właściwe rozpoznanie, która dokładnie konstrukcja funkcjonuje jako wykładnik formalny danego porównania. Drugą część wystąpienia otwiera opis porównania frazeologicznego na podstawie Wysoczańskiego (2006), badającego porównania [X jak Y] pod względem znaczeniowo-formalnym w ujęciu językowego obrazu świata. Studium przykładów przedstawionych przez autora umożliwi zbadanie, jakie warianty formalne konstrukcji ekwatywnej i similatywnej funkcjonują jako porównania frazeologiczne.

Marcelina MASŁOWSKA
(Uniwersytet Białsko-Bialski)

Anglicisms in Contemporary Polish

Abstrakt: Contemporary Polish is changing quickly, and one of the main linguistic trends is the growing number of anglicisms. Anglicisms, or words borrowed from English, are found in many areas of life, such as technology, business, culture, and everyday communication. The reasons for this phenomenon include globalization, the development of new technologies, the dominance of English-language media, and the growing role of English as a lingua franca. Anglicisms serve various functions: they enrich the Polish lexical resource, facilitate communication in international environments, and often introduce new concepts and ideas that previously had no Polish equivalents. However, this phenomenon also raises controversies, related to concerns about maintaining the purity of the Polish language and its cultural identity. As a result, anglicisms in Polish have become an interesting area of study, reflecting wider cultural and social processes in the contemporary world.

Julia STYRKOSZ

(Uniwersytet Ignatianum w Krakowie)

Animals in proverbs and idioms in Polish and English

Abstrakt: Proverbs and idioms are extremely interesting elements of culture in every language. In their content, there are references to various elements of everyday life and habits associated often with the particular society. The common themes in many languages are connected with animals. The purpose of my presentation is to compare several examples of proverbs and idioms with the particular use of the same animals' motif in both Polish and English. The aim of my analysis is to discover the differences in the use of these themes in both languages by paying special attention to the contexts, use, tone and cultural background.

Manuela GRAF

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Wpływ BookToka na trendy czytelnicze wśród młodych kobiet

Abstrakt: Będąc podspółecznością w aplikacji TikTok, BookTok zrzesza fanów literatury z całego świata, chcących dzielić się swoją pasją z innymi czytelnikami. Z ponad 200 miliardami wyświetleń, BookTok ma znaczący wpływ na wyznaczanie trendów we współczesnej literaturze oraz inspirowanie ludzi do czytania, zwłaszcza dziewcząt i młodych kobiet. Stojąc w opozycji do tradycyjnych wydawnictw i rynku książkowego, BookTok pozwala czytelnikom odkrywać tytuły pozostające poza głównym nurtem literackim, zwiększając widoczność marginalizowanych historii oraz umożliwiając debiutującym autorom bezpłatne promowanie własnej twórczości. Jednak podobnie jak w przypadku innych trendów, BookTok również spotyka się z rosnącą krytyką, skierowaną przede wszystkim w stronę popularnych na platformie, a potencjalnie problematycznych, treści oraz negatywnego wpływu na jakość konsumowanej literatury i trendy literackie. Mając na uwadze powszechność BookToka, wystąpienie ma na celu analizę trendów czytelniczych cieszących się największą popularnością wśród młodych członkiń społeczności. Szczególna uwaga poświęcona zostanie w szczególności problematycznym motywom literackim, z naciskiem na ich skutki dla postrzegania relacji romantycznych przez kobiety. W dalszej perspektywie podjęty zostanie również problem konsekwencji popularności BookToka dla rynku wydawniczego oraz jakości współczesnej literatury. Interpretacja wyników powyższych badań pozwoli na określenie wpływu podspółeczności BookTok na trendy czytelnicze wśród młodych kobiet.

Ewa GAJEWSKA

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Sztuka reportażu wojennego

Abstrakt: W referacie chciałabym przedstawić reportaż wojenny jako sztukę dziennikarskiej pracy. Podczas prezentowanego tematu skupię się na aspektach dynamizmu pracy, bezpieczeństwie reportera na wojnie, wykorzystywanym sprzęcie oraz predyspozycjach do wykonywania zawodu. Stworzony przeze mnie materiał powstał na podstawie literatury specjalistycznej oraz znajomości zdobytych wśród dziennikarzy, kiedy byłam z pomocą humanitarną w Ukrainie. Moim zdaniem temat, jest interesujący ze względu na aktualności zagadnień oraz rzadko poruszany temat na innych konferencjach naukowych. Przygotowany przeze mnie tekst to przystępne i merytoryczne przekazanie trudnego zagadnienia jakim są wojny i praca w rejonach niebezpiecznych.

Jakub KŁOSIŃSKI
(Uniwersytet Łódzki)

**Siedziałem na ławeczce Tuwima, a talentu jak nie było tak ni ma – przegląd
wybranych poetów związanych z Łodzią tworzących do czasu II wojny
światowej, z wyłączeniem Juliana Tuwima**

Abstrakt: Referat będzie próbą pokazania twórców związanych z Łodzią z wyłączeniem Juliana Tuwima, który jako jedyny jest najczęściej kojarzony z poezją łódzką. Wystąpienie będzie zawierać charakterystykę poezji do II wojny światowej, uwzględniając poetów takich jak: Mieczysław Jastrun, Marian Piechal, Maria Przedborska, Konstanty Dobrzyński, Artur Gliszczyński czy Kazimierz Sowiński.

Nataliia LYSNYK

(Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)

Recepcja dzieł Serhija Żadana w wybranej prasie literackiej

Abstrakt: Mój tekst dotyczy twórczości literackiej Serhija Żadana i reakcji na jego dzieła w źródłach literackich. Temat jest interesujący, ponieważ ukraiński pisarz wnosi do współczesnej literatury ciekawą perspektywę, własne techniki literackie i różnorodne obrazy. Jego dzieła zostały przetłumaczone na wiele języków, a powieść „Woroszyłowgrad” została uznana za Książkę Roku BBC w 2010 roku. Opowiem więcej o jego osobliwościach i subtelnościach jego tekstów, z jakim podejściem należy czytać jego dzieła, aby zrozumieć kontekst, w którym znajdują się jego bohaterowie.

Jessica Eve DAVID

(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

Zmory i mary w twórczości Antoniego Langego

Abstrakt: Antoni Lange to jedna z czołowych postaci literatury Młodej Polski, a jednak w czasach współczesnych bliski jest zapomnienia. Twórczość tego poety zasługuje na należyte miejsce wśród czołowych polskich pisarzy, zwłaszcza że jego dzieła zawierają liczne wątki słowiańskie, co warto przypomnieć. W tym celu zostaną przybliżone postaci zmor oraz mar – czyli słowiańskich istot demonicznych lub półdemonicznych, nocą męczących śpiące osoby, z reguły dusząc je lub wysysając z nich krew – które bardzo często pojawiają się w twórczości powyższego literata. Poprzez dokładną analizę i interpretację jego twórczości, skupiając się przede wszystkim na zbiorze poezji „Rozmyślania” wydanym w 1906 roku, dowiedzieć się można, czego alegorią były owe biesy i dlaczego tak często pojawiały się w poezji młodopolanina. W referacie podejmę próbę odpowiedzi na pytania: Czym była zmara oraz mara według podań słowiańskiej demonologii ludowej? Co w rzeczywistości symbolizowały te biesy według psychoanalizy przeprowadzonej przez autorkę podczas badań podstawowych (teoretycznych) oraz metodą heurystyczną? Jak ma się archetyp zmory i mary do przedstawień w „Rozmyślaniach” Antoniego Langego? W jaki sposób owe biesy odnoszą się do stanu psychicznego podmiotu lirycznego tegoż zbioru wierszy?

Magdalena TOMECKA
(Uniwersytet Łódzki)

Od konserwatywnych poglądów do literatury środka. O charakterystyce twórczości Szczepana Twardocha

Abstrakt: Szczepan Twardoch, jeden z najbardziej rozpoznawalnych współczesnych pisarzy polskich, jest autorem, którego twórczość ewoluowała od wyrazistych konserwatywnych poglądów do bardziej zróżnicowanej literatury środka. Jego wczesne dzieła, takie jak „Wieczny Grunwald” czy „Epifania Wikarego Trzaski”, cechuje silne zakorzenienie w tradycjonalistycznych wartościach. Z czasem, Twardoch zaczął eksplorować bardziej złożone i uniwersalne tematy, co przejawia się w jego późniejszych powieściach, takich jak „Drach” czy „Król”.

W swoich najnowszych utworach, Twardoch porusza problemy tożsamości, narodowości oraz kondycji ludzkiej, kreując bohaterów, którzy często balansują na granicy różnych światów i wartości. Jego styl pisarski łączy głęboką refleksję z dynamiczną narracją, co sprawia, że jego książki trafiają do szerokiego grona odbiorców, niezależnie od ich przekonań politycznych czy światopoglądowych.

Referat ma na celu analizę tej ewolucji w twórczości Twardocha, ze szczególnym uwzględnieniem przemian tematycznych i stylistycznych. Omówione zostaną kluczowe powieści autora, a także kontekst społeczno-kulturowy, w jakim powstawały. Analiza ta pozwoli lepiej zrozumieć, jak Twardoch zdołał wyjść poza sztywne ramy konserwatywnego dyskursu i stać się głosem bardziej uniwersalnym, trafiającym do literatury środka.

Joanna MIĘTKI
(Uniwersytet Szczeciński)

Marii Wirtemberskiej „Berta i Rozwinda, czyli dwie różne miłości” – genologiczna przynależność utworu

Abstrakt: Referat jest próbą klasyfikacji gatunkowej mało znanego utworu Marii z Czartoryskich Wirtemberskiej pt. „Berta i Rozwinda, czyli dwie różne miłości”, będącego częścią większego tekstu księżnej – „Niekórych zdarzeń, myśli i uczuć doznanych za granicą”. W swoich rozważaniach staram się pokazać, że historia o Bercie i Rozwindzie odpowiada genologicznym wyznacznikom „romansu” – jest skonstruowana zgodnie ze schematami fabularnymi „czułych powieści” opisanymi przez Joannę Zawadzką w książce „Kronika serc czułych. Stereotypy polskiej powieści sentymentalnej I połowy XIX wieku” oraz spełnia patriotyczne wymagania, które familia Czartoryskich stawiała tzw. „romansom obyczajnym”. Powyższe rozpoznania pozwalają dołączyć do pisarskiego dorobku autorki „Malwiny, czyli domyślności serca” jeszcze jeden romans, umiejętnie osadzony w kompozycyjnej ramie diariusza.

Anna RACHWALSKA

(Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie)

Zmiana recepcji "Jeżycjady" Małgorzaty Musierowicz na przestrzeni lat

Abstrakt: Małgorzata Musierowicz jako pisarka jest obecna w polskiej literaturze od lat 70. XX wieku. Jej najpopularniejszym, a zarazem budzącym wiele kontrowersji dziełem jest Jeżycjada – cykl książek koncentrujących się wokół poznańskiej dzielnicy Jeżyce. Pomimo przynależności do literatury dla dzieci i młodzieży, książki Musierowicz cieszą się dużym powodzeniem także wśród dorosłych czytelników. Celem wystąpienia jest refleksja nad zmianą w zakresie recepcji cyklu w ciągu ostatnich lat oraz próba odpowiedzenia na pytanie o przyczyny tego zjawiska. Pomocna w tych rozważaniach będzie analiza komentarzy zamieszczonych na Eksperymentalnej Stronie Dyskusyjnej (dawniej Forum Fanów Małgorzaty Musierowicz, portal gazeta.pl – jego użytkownicy są stale aktywni). Zmianę recepcji dzieła można powiązać ze stworzonym przez czytelników podziałem na część właściwą cyklu oraz tak zwaną „Neojeżycjadę”. Istotne w niniejszych rozważaniach będzie także przyjrzenie się konstrukcji wybranych postaci żeńskich. Kreacje kobiece oraz sposób przedstawiania rzeczywistości po 1989 roku są istotnymi czynnikami wpływającymi na recepcję kolejnych części. Zmiana odbioru dzieła na przestrzeni lat dotyczy także rewizji opinii dotyczących pierwszych tomów, co wpłynęło na reinterpretację całego cyklu. Zaproponowana przeze mnie perspektywa wykracza poza analizy samych badaczy i zostaje poszerzona o głos czytelników, którzy obierają własne ścieżki interpretacyjne. Oprócz analizy wybranych komentarzy skoncentruję się także na idei stworzenia forum, zmianie jego nazwy, typach pojawiających się forumowiczów oraz stosowanych przez nich metodach interpretacyjnych. Zaproponowane wystąpienie wpisuje się w obszar badań nad recepcją dzieł wśród czytelników.

Zuzanna Marcjanna NOWAK

(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

Opiekun Synagogi Szatana – Stanisław Przybyszewski – wpływy, relacje i oddziaływania w zakresie działalności dramatycznej

Abstrakt: Celem wstąpienia jest przybliżenie sylwetki młodopolskiego dramaturga Stanisława Przybyszewskiego. Postać pisarza od wielu lat, a właściwie nawet od samego debiutu, funkcjonuje w wyobrażeniu ludzi w sposób dualistyczny. Postrzegany jest jako wybitna jednostka o niezwykłym talencie twórczym, nierównym, ponieważ nie wszystkie jego dzieła okazały się sukcesem. Drugi natomiast to obraz cygana, dekadenta, anarchisty, skandalisty i człowieka wielu uzależnień, desperacko starającego utrzymać się na powierzchni ówczesnych realiów życia. Punktem wyjścia rozważań będzie kontrowersyjna biografia pisarza. Następnie przybliżone zostaną jego dokonania w zakresie reformacji polskiej sceny teatralnej. Wystąpienie zakończy refleksja o powiązaniach twórczości Przybyszewskiego z innymi światowej sławy dramaturgami, między innymi: Ibsenem, Maeterlinckiem i Strindbergiem.

Julia KUFFEL

(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

Współcześnie o romantycznym dziedzictwie – „Wypiór” Grzegorza Uzdańskiego i jego sceniczna adaptacja

Abstrakt: Romantyzm cały czas jest obecny w polskiej kulturze. Zajmuje ważne miejsce w edukacji szkolnej, powraca w różnych formach sztuki. Grzegorz Uzdański tematem swojego dzieła „Wypiór” uczynił sprawę obecności romantycznego dziedzictwa, a szczególnie legendy Mickiewicza, w świadomości współczesnych Polaków. Jego bohaterowie mierzą się z romantyzmem i spuścizną wieszczą, ale czyni to także sam autor. Celem wystąpienia jest analiza dzieła Uzdańskiego pod kątem obecnych w nim szeroko pojętych wątków romantycznych, a zwłaszcza kreacji postaci Mickiewicza – tytułowego wypiora. Zestawienie tego utworu z jego sceniczną adaptacją w reżyserii Jacka Jabrzyka o tym samym tytule pozwala na wydobycie poruszonych przez autora aktualnych problemów społeczno-obyczajowych, co z kolei skłania do zastanowienia się nad rolą, jaką romantyzm, tak często dziś powracający w kulturze, może pełnić we współczesnej sztuce.